INDEX LECTIONUM IN LITERARUM UNIVERSITATE TURICENSI INDE A DIE 14. MENSIS...

INDEX LECTIONUM

IN

LITERARUM UNIVERSITATE TURICENSI

INDE

A DIE XIV MENSIS APRILIS

USQUE

AD DIEM XVII MENSIS AUGUSTI MDCCCLXI

HABENDARUM

INEST

EMENDATIONUM IN EURIPIDIS IPHIGENIAM TAURICAM

PARS III

TURICI,

EX OFFICINA ZÜRCHERI ET FURRERI

1861.

Jam ad carmina chorica transeo nec libenter nec confidenter. Ea enim cum ita et corrupta et mutilata ad nos pervenerint, ut nec tenuissima quidem traditae scripturae superstite mutationum conjecturarumque abhorrere queant pericula, his tamen, etiamsi summa diligentia instituantur tot egregiorum virorum conaminibus adjuta, plerumque non aliud emergi potest, nisi ut quae desiderentur sententiae, probabiliter indagetur, sed quae quibus expressae fuerint verbis, in obscuro maneat. Verum enim vero cum tragoediae editio perpetuo commentario adornanda mihi sit, etiam ad haec mihi progrediendum fuit provinciam, quam administrare jam animus est hoc modo, ut non eos tantum locos, in quibus novi quid meo jure intulisse mihi videor, recensendos atque pertractem — qua adhuc usus sum ratione —, sed ut tota carmina quemadmodum ex mea quidem sententia optime restitui possint, notatis etiam aliorum quae mihi quidem probantur emendationibus breviter indicem. Ceterorum vero magnam conjecturarum nubem consulto praetermisi, quas si omnes enumerare studuissem, migrare multum coactus essem hujus libelli fines, quem quasi comitem scholasticae editionis ut mitto destinavi ita cuivisque habeo habendumque volo. Quare etiam quae in commentariis meis interpretando vindicavi, hic iterum tractare nolui.

Initium igitur facio statim a primo carmine v. 123—235, quod «ex corruptissimis esse et difficillimis» jam olim Seidlerus verissime pronuntiavit. Dubitatur enim non solum de singulis ejus quibusdam verbis versibusque, sed etiam de majorum ejus partium et tota sententia et Chorum inter atque Iphigeniam distributione, postremo metrum spondiaco-anapaesticum quamquam est ex simplicissimis, habet tamen et ipsum inprimis e varietate versuum longitudine quasdam difficultates, quas olim auxerunt Seidlerus atque Hermannus eo, quod partium quarundam responsione decepti totum carmen in strophas atque antistrophas cogere sagaciter quidem sed frustra studuerunt. Sed ab hoc quidem conatu postquam ipse postea Hermannus in editione et se et alios revocavit, jure recentiores abstinuerunt omnes, nec quisquam ad pristinum errorem rediit, qui diversum singulorum partium argumentum perpenderit. Sed restant bene multa, de quibus explorandum dicendum sit.

Ac primum quidem cum Aldina ipsum initium v. 123—136 Iphigeniae tribuisset — nam de codicum *BC* auctoritate hic ut alibi non satis constat — primus Tyrwhittus continuari iis vidit Chori parodum, eumque deinde secuti sunt ceteri omnes praeter unum Seidlerum, qui cum imprimis propter voces πόδα παρθένιον hanc orationem Choro abjudicandam putaret, constanti scilicet ex mulieribus, quibus liberi tribuuntur infra v. 1071 et quae v. 1144 virgines se adhuc esse ipsae negent, rem jam ob aliis rectius judicatam nuper Kvíčala p. 22 sq. et 64 sq. profligavit ita, ut nihil dubitationis relinquatur et de his verbis Choro adsignandis et de Choro e solis virginibus composito. Ex qua disputatione enim hoc attulisse satis est, quod jam Dindorfius perspexit versum illum

μητρός πατρός τε καὶ τέκνων ὅτῳ φορά

ineptum esse τῶν ἐν δόμοισι φυλάκων interpretamentum. De altero vero versu postea dicetur.

Sed in ea Chori parodo hoc primum est, quod v. 128, cum non satis simpliciter apposita quadrare videantur verba αὐλάν, εὔστυλον ναῶν θριγκούς, scripto κἀύστυλον copula addenda videtur. Gravius est, quod v. 130

πόδα παρθένιον ὅσιον ὁσίας,

si pro paroemiaco habeatur, «insulegantissimos numeros» habere jam olim Seidlerus monuit, nec quin corruptus sit nuper dubitavit Rossbachius in libro, quem cum Westphalio de re metrica scripsit vol. III p. 125 sq. Sed incerta medicina. Seidlerus quidem de transponendo cogitabat

ὁσίας ὅσιον πόδα παρθένιον,

in qua verborum collocatione genetivus initio positus atque a suo nomine male divulsus placere non potest. Sed displicet etiam cum in hac scriptura tum in vulgata epithetorum ad πόδα adjectorum duplicatio, quae idem fere significare verba ὁσίας κλῃδοῦχον domini. Evitatur id Hartungi commento, qui errore scilicet inductus jam a nobis remoto

πόδα παρθένιον, ὅσιος ὁσίας

scripsit, ubi etiam tripodiam anapaesticam ferens allocatio displicet post sollemnem illam

ὦ παῖ τᾶς Λατοῦς

Δίκτυνν' οὐρεία

inter alias voces denuo illata. Quare vide ne παρθένιον glossema sit et poeta simpliciter scripserit

πόδ' ὅσιον ὁσίας

Ultima versus in libris sic leguntur

ὦ καὶ τον τᾶς Τροίας πυργους
ἐλθόντος κλεινᾳ σὺν κώπᾳ
χιλιοναύτα μυριοτευχοις
Ἀτρειδᾶν τον κλεινοι,

in quibus et μυριοτεύχοις vocem nihil esse et post eam certe metrum haere iam Seidlerus intellexit, qui et μυριοτευχεῖ scripsit referendum ad τον ἐλθόντος et extremi versus initio τὸν reliquit quod Aldina et altera cod. B manus obtulit. Ad geminos vero των Ἀτρειδαν των κλεινῶν suppleri volent ἐνὸς sive potius τον ἐκίγον. Quod cum fieri non possit, Dindorfius et alii γένος Ἀτρειδᾶν, Schoenius σκῆπτρ' Ἀτρειδᾶν scripserunt provocans hic ad Soph. Antig. 981, quod miror probatum esse ab aliis: profecto enim res prorsus alia est, illic si de Orithyia dicitur ἁ δὲ σπέρμα μὲν ἀρχαιογόνων ἄντασ' Ἐρεχθειδᾶν, hic vero si Iphigenia σκῆπτρ' Ἀτρειδᾶν appellatur, quasi vero Atreus non ipsius avus sed totius generis auctor fuisset. Multo melius igitur Hermannus, qui simul hunc Chori ad Iphigeniam allocutionem v. 137—142 respondere perspexit Orestis invocationem ab Iphigenia pronuntiatam v. 170—177, totum versum excidisse monuit talem fere

χιλιοναύτα μυριοτευχοῦς
στρατιᾶς ταγὸν τοῦ πρεσβυγενοῦς
των Ἀτρειδᾶν τῶν κλεινων.

Unum est, quod in mutilato loco certe sententia definiri nequit: an potius unum substantivum nunc duo habuerit epitheta χιλιοναύτῃ μυριοτευχεῖ, quod auctore Barnesio nuper Klotzius recepit. Facile enim potius tale quid exspectari poterat

μεγάλου βασιλέως του πρεσβυγενοῦς.

Contra quod Schoenius dedit χιλιοναύτα μυριοτευχοῦς, id ut ad ἐλθόντος referretur sine dubio repetendum fuit, quum constans poetae usus cum κώπᾳ iuncturam postulet: cfr. Androm. 106 ὁ χιλιόναυς Ἑλλάδος ὠκὺς Ἄρης, Or. 352 de Menelao ὦ χιλιόναυν στρατὸν ὁρμήσας εἰς γῆν Ἀσίαν, Rhes. 261 de ipso Agamemnone ὃς ἐς γαν Τρῳάν χιλιόναυν ἦλθ' ἄγων στρατείαν.

Iphigeniam v. 143 dipodia ἰὼ δμωαί respondendi initium facere, cum in libris ὦ δμωαί legatur cum ἐνθέοφρονος in tetrapodiam coniunctum, post Seidlerum et Hermannum omnes intellexerunt. Tum haec libri praebent

δυσθρηνήτοις ὡς θρήνοις ἔγκειμαι
τας οὐκ εὔμουσον μολπὰς βοὰν
ἀλύροις ἐλέγοις.

Quorum corruptela neque aperta atque emendatio, cum innumerabilia tentari possint, incerta est. Sed quam plerique receperunt Heathii conjecturam μολπαῖος βοᾶς, ea quidem ferri nequit et propter dativum importune genitivis interpositum et propter juncturam οὐκ εὔμουσον βοᾶς, qua quaerendum nomen tollitur in librorum scriptura τας οὐκ εὐμούσου μολπᾶς non minus conspicuum quam in illo Phoen 807 de Sphingis carmine ἀμουσοτάταισι σὺν ᾠδαῖς. Propter easdem causas etiam audacius Schoenii commentum ἔγκειμαι ἰεῖσ' οὐκ εὔμουσον μολπαῖος βοὰν rejiciendum est, quamquam per se haud displicet participium simili in loco Hel 188 νομον ἰεῖσα γοερὸν oblatum, quo recepto multo probabilius tentare posses ἔγκειμαι ἰεῖσ' οὐκ εὐμούσου μολπᾶς ἰαχάν, ita ut hujus vocis βοάν, quod ipsum in cod B legitur, glossema fuerit. Verum alia ducit etymologica oppositorum ratio, quam cum modo in δυσθρηνήτοις θρήνοις habuerimus, cum etiam sequentibus applicatam fuisse verisimile est, ut Euripides scripsisse videatur τας οὐκ εὐμούσου μούσας μολπαῖς ἀλύροις ἐλέγοις. Adjuvatur hoc cum iis, quae infra legimus v 183, tum aliis quibusdam exemplis, ut Hel 184 οἰκτρὸν ὅμαδον ἔκλυον ἄλυρον ἔλεγον, Phoen 1028 ἄλυρον ἀμφὶ μοῦσαν, ibid 784 sqq

ὦ πολύμοχθος Ἄρης, τί ποθ' αἵματι
καὶ θανάτῳ κατέχει Βρομίου παράμουσος ἑορταῖς;
οὐκ ἐπὶ καλλιχόροις στεφάνοισι νεάνιδος ὥρας
βόστρυχον ἀμπετάσας λωτοῦ κατὰ πνεύματα μέλπει
μοῦσαν, ἐν ᾧ χάριτες χοροποιοί.

In sequentibus omnes pro οἴκτοισιν recte οἴκτοις receperunt metro postulatum, sed male nonnulli pro nominativo κατακλαομένα ad ἔγκειμαι referendo dativum receperunt male de causa luctus intellecto αἵ μοι συμβαίνουσ' ἄται, quo membro potius πρῶτοι οἶκτοι ut calamitates scelerum culpa contractae describuntur.

Tum v 150

ξυνὰς, οἵαν ἴδομεν ὄψιν ὀνείρων

simul cum metro sententia claudicat. His tantum succurrerunt Seidlerus atque Hermannus, quorum ille ὀνείρων deleri jussit prorsus necessarium ad somnii mentionem ignaro choro faciendam, hic οἵαν duplicavit, quod proban-

dum esset, non postularet aliam sibi vocem ζωᾶς genetivus, quem non posse ita jungi cum σύγγονον ἀμὸν κατακλαιομένα, id ut significet luctum de fratris morte susceptum, recte monuit Hartungus, unde se propter hanc ipsam causam cum Elmsleyo ζωᾶς delendum putasset, quo deleto, quid de fratris sorte ex somnii viso conjecerit Iphigenia prorsus reticeret. Et propter eandem causam etiam rejiciendum esset, quod nuper Kvičala p. 24 conjecit σύγγονον ἀμὸν κατακλαίομαι οἴχοῦσθ', si quidem hoc metro gratia ferri posset. Sed hoc quidem necesse gaudere nuimus Witzschelium σύγγονον ἀμὸν ζωᾶς jungentem scilicet meae vitae egentem! Ne multa, recte sine dubio vidit Schoenius post ζωᾶς participium quale est ἀπλακόνθ' excidisse, ut Iphigenia fratrem se lugere dicat vita privatum.

Ipsam Iphigeniae querelam v. 152—155 recte addito uno μοι Hermannus distinxit hoc modo:

> ὀλόμαν, ὀλόμαν·
> οὐκ εἰσ' οἶκοι πατρῷοι·
> οἴμοι μοι, φροῦδος γέννα·
> φεῦ φεῦ τῶν Ἄργει μόχθων.

Sequentia verba, quo libatum praefatur Iphigenia, cum in codicibus vitiose legatur ἰὼ δαιμον ὃς τὸν —, optionem habemus utrum cum Hermanno ἰὼ ἰὼ δαῖμον ὃς τὸν — an cum Frizio deletis postremis vocabulis ἰὼ δαῖμον scribamus. Posterius cum Hartungo praetulerim etiam propterea, quod in quadam cantici parte v. 156—169 ceu tam docenda fatalis invocetur quam libationis mixtura atque ratio explicatur.

Sed in mixturae quamquam satis copiosae tamen insuper etiam aquam additam fuisse jam mira illa docet v. 162 locutio

> πηγάς τ' οὐρείων ἐκ μόσχων,

quo lactis notionem apte exprimi nemo demonstraverit. Sensit hoc incommodum sed tollere nescivit Kirchhoffius conjiciendo γαίας ἐννυχίους πηγάς τ' οὐρείων ἐκ μόσχων, quod quibus prematur difficultatibus docere nihil attinet. Alio ducit ille Aeschyli Persarum locus, quem ab Euripide imitando expressum esse et eadem liquorum copia et similis verborum delectus docet v. 606 sqq., ubi Atossa dicit

> τοιγὰρ κέλευθον τήνδ' ἄνευ τ' ὀχημάτων
> χλιδῆς τε τῆς πάροιθεν ἐκ δόμων πάλιν
> ἔστειλα παιδὸς πατρὶ πρευμενεῖς χοάς

φέρουσ', ἅπερ νεκροῖσι μειλικτήρια
βοός τ' ἀφ' ἁγνῆς λευκὸν εὔποτον γάλα
τῆς τ' ἀνθεμουργοῦ στάγμα, παμφαὲς μέλι,
λιβάσιν ὑδρηλαῖς παρθένου πηγῆς μέτα
ἀκήρατόν τε μητρὸς ἀγρίας ἄπο
ποτὸν παλαιᾶς ἀμπέλου γάνος τόδε

quibus oleum insuper atque flores serta adiciuntur. Patet ex his v. 162 conflatum esse ex duobus, qui primitus hoc fere modo scripti fuerant

πηγὰς [θ' ὑδάτων κρηναίων
γάλα] τ' οὐρείων ἐκ μόσχων.

Postremo v. 176 pro librorum corruptela δεσίμα Porson invenium δωμασι, recte Klotzius Hermannianae δωμάμασι praetulit.

Sed plurimis difficultatibus ea premuntur, quae jam v. 179 sqq. leguntur. Quorum initium, quo Chorus v. 179—185 se Iphigeniae querelis responsurum esse promittit, omnium facillime et simplicissime, itaque, ut in re perspicua mittitur, optime constituit Hermannus Musgravii atque Marklandi emendationibus receptis

ἀντιψάλμους ᾠδὰς ὕμνων τ'
Ἀσιήταν σοι βάρβαρον ἰαχάν,
δέσποιν', ἐξαυδάσω τὰν ἐν
θρήνοις μουσᾶν νέκυσι μελομέναν
τὰν ἐν μολπαῖς Ἅιδας ὑμνεῖ
δίχα παιάνων.

Unum corrigendum reliquerat ἰαχάν altero versu positum, pro quo Nauckius recte ἀχάν scripsit. Hic idem vero quod cum illis sequente versu δέσποινάν γ' ἐξαυδάσω retinuit, jure mirari subit, cum et particula γέ ut toties ita hic quoque importunissime intrusa sit et herae diserta allocutio desideretur nec obscuro turpem interpolationem indicet ipsa librorum scriptura, de qua hoc modo retulit Kirchhoffius: „δέσποιναν (?) ἐξαυδάσω (sed litterae α ν' deleta a m. sec.) B δέσποιν' ἄγ' ἐξαυδάσω C sec. Furiam δέσποινάς γ' ἐξαυδάσω sec. Victorium et app. Porr." Tum quod post νέκυσι in libris legitur μέλεον recte in μελομέναν mutatum esse locus, quo usi sunt, consimilis docet in Phoen. 1301 sqq. βοᾷ βάρβαρον ἰαχὰν στονόεντα μελομέναν νεκροῖς δακρυόεντα θρηνῶν. Schoenius quidem ex Alc. v. 453 τοίαν Ἅιδας θανοῦσα μέλλει μι-

λίαν ἀοιδαῖς hic quoque μελέων pro μέλεον scripsit sed quis haec ferat contortam synonymorum cumulationem: νέκυσιν μέλεον τὰν ἐν μολπαῖς Ἀίδας ὑμνεῖ δίχα παιάνων hoc sensu «*den Trauergesang, welchen der Hades in Tönen von Liedern ohne Päanen für die Todten anstimmt*». Hoc recte qui improbat Kvíčala p. 25 haud melius profecto νέκυσιν μαθέων scripsit, et verborum conjunctione non minus dura et ipsi mortuorum regi insolita caeteris provincia data, cum potius haec sit audacioris metaphorae sententia, funebrem Musam mortuis atque Orci propriam esse. Melius fecissent critici, si de verbis ἐν μολπαῖς amplius quaesivissent quae quomodo intelligi possunt tamen haud injuria suspicionem Hertungo moverunt, ut ea cum antecedente τὰν ut dittographiam priorum τὰν ἐν θρήνοις tollenda judicaret atque ab his ipsis uno tenore omnia usque ad δίχα παιάνων deduceret:

— — — — τὰν ἐν
θρήνοις μοῦσαν, νέκυσι μελομέναν
Ἀίδας ὑμνεῖ δίχα παιάνων.

Ferri hoc posse quis negaverit? Sed omnino in loco versamur qui variis modis adornari possit. Liceat igitur aliam apponere conjecturam. Vide enim num Euripides dederit

τὰν ἐν μολπαῖς μοῦναν μοῦσαν
νέκυσι μελομέναν,
τὰν ἐν θρήνοις Ἀίδας ὑμνεῖ
δίχα παιάνων.

Sollemnem θρήνων atque παιάνων oppositionem nemo ignorat et transpositio certe perquam probabilis videtur.

Sed hi versus quomodocunque scribuntur, tamen nec qualem sententiam habeant nec a quo recitati sint in obscuro situm est. Multo pejor est sequentium inde a v. 186 conditio, ubi non solum de singularum verborum et scriptura et interpretatione magna est controversia, sed etiam utrum Choro an Iphigeniae adscribendi sint adhuc ambigitur. Libri quidem quae sequuntur omnia Iphigeniae tribuunt, sed editores inde ab Elmslejo et Hermanno v. 186–202 οἴμοι — ἐπὶ σοὶ δαίμων Choro reliquerunt, cui Iphigeniam inde a v. 203 ἐξ ἀρχᾶς μοι etc. respondentem faciunt, postquam jam Musgravius quoniam «quod promisisset Chorus se lamentis dominae ἀντιψάλμους ᾠδὰς redditurum, nuspiam praestiterit,» certe verba οἴμοι, τῶν Ἀτρειδᾶν οἴκων ἔρρει φῶς (sic libri¹) σκήπτρων eidem adsignavit. Contradixit his

nuper Kvíčala p. 25 sq. etiam alias interdum locis promisso epodo Chorum non stare ratus. Quod quamquam Klotzio persuasit, horum tamen locorum longe alia est ratio. Nam in Aeschyli Persis v. 898 sqq. quam promittit Chorus κακομέλετον βοάν, eam dubitari non potest quin continuari putanda sit repetito fortasse eodem lamento, quo percontationem de singulorum ducum sorte praefatur v. 916 et 928, quamquam hanc ipsam percontationem interruptorem lamentarum eandem esse non mihi sententia quivis concedet. quom Creontis adventum in Phoen. v. 1307, quo animadverso Chorus se ab incepta jam nenia ipse revocat disertis verbis

ἀλλὰ γὰρ Κρέοντα λεύσσω τόνδε δεῦρο συννεφῆ
πρὸς δόμους στείχοντα, παύσω τοὺς παρεστῶτας γόους

In Sophoclis Trachiniis vero cum Chorus v. 210 sq. verbis

ὁμοῦ δὲ παιᾶνα, παιᾶνα
ἀνάγετ' ὦ παρθένοι

paeanum indicavit, hunc ipsum sollemni epiphonemate *ἰώ, ἰὼ παιὰν* v. 221 contineri non est quod ambigas. Longe alia est nostri loci ratio, ubi si librorum auctoritatem sequeris, post indicatam et descriptam sex versibus cantus funebris responsionem ipsa Iphigenia v. 186—191 earum, quas super jam v. 152—155 effudit, querelarum et verba et sententias similiumque repetit. Hoc vero absonum esse imo hanc ipsam repetitionem a Choro necessario pronuntiari tam aperte primo ipso verbo *ἀντιψάλμους* aliquid indicatur, ut ad hanc quidem rem confirmandam ne Hesychiana quidem glossa opus sit *ἀντιψάλμους· ἀντιστρόφους Εὐριπίδης Ἰφιγενείᾳ τῇ ἐν Ταύροις.* Cui glossae, qua ad demonstrandam totius parodi strophicam rationem alii usi sunt, quamquam certe non hoc inest, quod illi voluerunt, potest tamen inesse indicium Chori nenniam accurate ista Iphigeniae querelis respondisse, cujus rei etiam signa habemus in iisdem verbis repetitis οἴμοι. *Ἄργει, μόχθων* ut de *πατρῴων οἴκων* taceamus, quod Kvíčala perperam pro argumento habuit haec ab Iphigenia cantata esse, quamquam et Hermannus et Hartungus suo quisque modo hunc scrupulum exsecuerunt, ille *τῶν σῶν* praemittendo, hic verbo *αἰ αἰ* v. 154 descripta delendo. Neutrum sine probabilitate, ut in tanta responsionis incertitudine quid verum sit, discerni nequeat.

Incertior etiam est sequentis membri emendatio, quod in libris ita legitur

τίν' ἐκ τῶν πολλῶν Ἄργει
βασιλέων ἀρχά,

ubi quod Hermannus scripsit τίς ἔτ' ἐκ importune interrogationem infert ab ejusmodi exclamationibus alienam. Badhamianam vero τίνος ἐκ quod recepit Klotzius, me non intelligere fateor. Proxime ad litterarum ductum accedit neque a sensu abhorret, quod olim Musgravius conjectans postea reject, nuper Hartungus de prosodia securus pro τίν' ἐκ intulit, φθίναι. Sed in eo nec praesens placet imperfecto adjunctum omnique in his ejusdem vocis repetitionem Euripides, ut verbum si posuisset idem quod in praecedente versu posuisset, ἔρρει. Quod cum nimis a litterarum vestigiis recedat, in editione reposui οἰκεῖ τῶν ἀδέλφων, quod certe Euripideum esse cum alii loci evincunt tum Andromachae v. 1222 sq.

οὐκέτ' ἔστι μοι πόλις,
σκῆπτρά τ' ἔρρεται τάδε

Postremo verba

μόχθος δ' ἐκ μόχθων ᾄσσει

praeter Seidlerum nemo editorum sollicitavit tantum de eo, utrum cum sequentibus arcte jungenda an plena distinctione ab iis separanda essent, dissenserant. Mihi quidem, quin postremo ratio unice vera sit, prorsus indubium videtur et propter absolutum vibrantis sententiae orbem et propter scabram contortamque constructionem quae orirura est, si illud μόχθος δ' ἐκ μόχθων ᾄσσει cum dativis δινευούσαις ἵπποις et quaecunque iis adhaerent conglutinatur, postremo etiam propter accuratam antistrophici versus responsionem

φεῦ φεῦ τῶν Ἄργει μόχθων

Nam, ut jam dixi, tum quidem et propter ἀντιφυλάκους ᾠδὰς diserte nominatos et propter argumenti verborumque similitudinem perquam probabile videtur Iphigeniae querelas Chorica societiam ad verbum olim respondisse. Sed hoc suspicari licet, restituere non licet nisi fallendo.

Venio ad sequentia, de quibus dici non potest quantae controversiae agitatae sint a criticis. Ex quibus hic quidem unus Hartungus optime viam monstravit eo, quod aliorum Euripidis locorum eundem de solis conversione atque aureo agno invecta mythum tractantium diligentiorem quam ceteri rationem habuit. Ab his igitur locis, ut in lubrica via certum nobis paremus solum, nos quoque exordiemur. Quoniam autem ut alii poëtae ita etiam Euripides easdem in diversis tragoediis fabulas diverso modo tractavit, commode accidit quod in hac ipsa tragoedia infra v. 812 sqq. Orestes, ut se sorori fratrem esse comprobet, easdem illas communis gentis antiquitates commemorat.

OP Ἀτρέως Θυέστου τ' οἶσθα γενομένην ἔριν;
IΦ ἤκουσα, χρυσῆς ἀρνὸς ἡνίκ' ἦν πέρι.
ΘP ταῦτ' οὖν ὑφήνασ' οἶσθ' ἐν εὐπήνοις ὑφαῖς;
IΦ ὦ φίλτατ', ἐγγὺς τῶν ἐμῶν κάμπτεις φρενῶν.
OP εἰκώ τ' ἐν ἱστοῖς ἡλίου μετάστασιν;
IΦ ὕφηνα καὶ τόδ' εἶδος εὐμίτοις πλοκαῖς.

Totum adscripsi locum, ex quo appareret arctissime fatale fratrum de aureo agno certamen cum solis conversione coniunctum fuisse. Tractantur tum hae res, quas Euripidi proprias fuisse videntur, pluribus Orestis et Electrae locis: quos locos, quoniam non solum scholiastae sed etiam recentiores interpretes aliena quamquam Euripidea et ipsa scilicet ex Cressis sive Thyeste petita admiscuerunt, paullo accuratius excutere placet, ut quae in nostro Chorico poetae mens fuerit, emendatius interpreti pateat. Initium facimus ab Orestis prologo, in quo v. 14 sq. Electra haec refert de Atreo:

ὃ σείμματα ἔχουσ' ἐπέκλωσεν θεὰ
ἔριν, Θυέστῃ πόλεμον ὄντι συγγόνῳ
θέσθαι. τί τἄρρητ' ἀναμετρήσασθαί με δεῖ;
ἔδαισε δ' οὖν νιν τέκν' ἀποκτείνας Ἀτρεύς.

Quae recte hoc modo interpretati sunt: cui stamina nens dea adsignavit certamen, ut bellum Thyesti quamvis fratri inferret, cum iam scholiastae insolita vocis σείμματα, pro quo fortasse νήματα scribendum, significatione permoti θεὰ Ἔρις scriberent locumque ita explicarent: ἣ τὴν βασιλείαν περιποιησαμένη ἡ θεὰ Ἔρις ἐπέκλωσε πόλεμον Θυέστῃ θέσθαι, a quibus scripturam mutatam Hartungus vulgatam verborum σείμματα ἔχουσα dum retinet sententiam. Eandem nobis propinat fatalia stamina nentem, scilicet quas Euripides Parcas hoc munere fungentes ignoraverit, quas quivis ex Homero suo novit: Μοῖρα κραταιὴ — γιγνομένῳ ἐπένησε λίνῳ Ω 209. Αἶσα κατακλῶθές τε βαρεῖαι γεινομένῳ νήσαντο λίνῳ η 197. Contra quod certamen Parca Atreo et Thyesti adsignaverit, ex iis intellegere licet, quae infra v. 807 sqq. Chorus de fatalibus malis Tantalidarum domum vexantibus conqueritur:

ὁ μέγας ὄλβος ἅ τ' ἀρετὰ
μέγα φρονοῦσ' ἀν' Ἑλλάδα καὶ
παρὰ Σιμουντίοις ὀχετοῖς
πάλιν ἀνῆλθ' ἐξ εὐτυχίας Ἀτρείδαις
πάλιν παλαιᾶς ἀπὸ συμφορᾶς δόμων,

ὁπότε χρυσέας ἔρις ἀρνὸς
ἤλυθε Ταντολίδαις,
οἰκτρότατα θοινάματα καὶ
σφάγια γενναίων τεκέων,
ὅθεν φόνῳ φόνος ἐξαμεί-
βων δι' αἵματος οὐ προλεί-
πει δισσοῖσιν Ἀτρείδαις

V. 811 volgo quidem legitur πάλαι παλαιᾶς ἀπὸ συμφορᾶς δόμων, sed pro postremis restituendum esse, quod supra posui ex uno scholiastarum post Hermannum Hartungus demonstravit, qui primus insuper πάλιν scripsit. Tum aliquid vitii subesse in v. 813 et antistrophica

θανόντων γὰρ ἀμφὶ φόβῳ

et scholiorum notationes — ἐκείνη γὰρ ἡ ἔρις ἡ περὶ τοῦ χρυσομάλλου ἀρνοῦ εἰργάσατο ἐλεεινὰ βρώματα et ἥτις αὐτοῖς προὐξένησε — τῶν οἰκτροτάτων παίδων — indicare videntur, sed medicina incertissima, nec in utrum strophicis an antistrophicis applicanda sit, certo pronuntiari potest. Nobis quidem, quomodocunque scribitur, res eodem redit: certamen illud inter fratres de aureo agno agitatum non solum nefandorum epularum sed omnium omnino mutuorum caedium in Tantalidum domo causam et initium fuisse certiores edocemur. Sed id ipsum arietis portentum unde ortum fuerit, sequente ipsa Electra declarat cantico, quo postquam optavit ut eorum Tantali gentis auctore lamentari sibi liceret, ita pergit v. 986 sqq.

ὃς ἕνεκεν ἔτεκε γενέτορας ἐμέθεν δόμων,
οἳ κατεῖδον ἄτας,
ποτανὸν μὲν δίωγμα πώλων
τεθριπποβάμονι στόλῳ Πέλοψ ὅτε
πελάγεσι διεδίφρευσε, Μυρτίλου φόνον
δικὼν ἐς οἶδμα πόντου

— — — — — —

ὅθεν δόμοισι τοῖς ἐμοῖς
ἦλθ' ἀρὰ πολύστονος,
λόχευμα ποιμνίοισι Μαιάδος τόκου,
τὸ χρυσόμαλλον ἀρνὸς ὁπότ'
ἐγένετο τέρας ὀλοὸν ὀλοὸν
Ἀτρέος ἱπποβώτα

ὅθεν ἔρις τό τε πτερωτὸν
ἁλίου μετέβαλεν ἅρμα,
τὰν πρὸς ἑσπέραν κέλευθον
οὐρανοῦ προσαρμόσασα
μονόπωλον ἐς ἀῶ,
ἑπταπόρου τε δράμημα Πελειάδος
εἰς ὁδὸν ἄλλαν Ζεὺς μεταβάλλει,
τῶνδέ τ' ἀμείβει θανάτους θανάτων
τά τ' ἐπώνυμα δεῖπνα Θυέστου
λέκτρα τε Κρήσσας Ἀερόπας δολί-
ας δολίοισι γάμοις, τὰ πανύστατα δ'
εἰς ἐμὲ καὶ γενέταν ἐμὸν ἤλυθε
δόμων πολυπόνοις ἀνάγκαις.

A Mercurio igitur, cujus filius Myrtilus a Pelope olim in mare praecipitatus esset, aureus ille agnus Atrei gregibus immissus est, de quo ut de regni fatali signo cum certamen eum inter atque fratrem Thyestem ortum esset nefandis sceleribus et adulterio Aëropae perfidae atque Thyesteorum puerorum mactatione conspicuum. Jovis numine solis currus retro cessit ab occidente ad orientem conversus nec Pleiades suum cursum tenuerunt, ad indicandam scilicet perpetuam malorum seriem tunc postremo in ipsam Electram ejusque patrem ingruentium.

Accuratius etiam haec carmine exponuntur, quod Chorus in Electra v. 699 sqq. canit. Ibi postquam aureum agni prodigium a Pane Mercurii filio gregibus immissum praeconis elogio atque totius populi choreis sacrificiisque exceptum narravit, ita pergit de Thyeste agni raptore v. 720 sqq.

κρυφίαις γὰρ εὐναῖς
πείσας ἄλοχον φίλαν
Ἀτρέως, τέρας ἐκκομίζει πρὸς
δώματα· νεόμενος δ' εἰς ἀγόρους ἀυτεῖ
τὰν κερόεσσαν ἔ-
χειν χρυσεόμαλλον κατὰ δῶμα ποίμναν.
τότε δὴ τότε φαεννὰς
ἄστρων μετέβασ' ὁδοὺς
Ζεὺς καὶ φέγγος ἀελίου
λευκόν τε πρόσωπον ἀοῦς.

quae solis siderumque conversio quomodo effectum in plagarum temperatura habeant pluribus persecutus postremo v. 737 sqq. haec addit

λέγεται τὸν δὲ πόθεν
ἀμαχον παρ' ἔρον' ἔχει
στρέψαι θερμὰν ἄλλαν
χρυσωπὸν ἕδραν ἀλλάξαντα δυστυχίᾳ βροτείῳ
θνάτας (sic?) ἕνεκεν δίκας.

Patet igitur etiam ex h. l. illam solis conversionem et statum post aurei agni immutationem certamenque ejus gratia exortum et divinae vindictae in mortales exercendae causa factam esse.

Consulto haec omnia transscripsi, quoniam plurimum faciunt ad eum Iphigeneae locum, a quo progressi sumus, recte et intelligendum et constituendum. Hoc igitur jam agamus. Ac primum quidem patet δινευούσαις ἵπποις πτανοῖς equos designari non Pelopis sive Oenomai sive Myrtili fatales, quae adhuc Hermanni atque Schoenii fuit sententia, sed ipsius Solis, qui in Orphico hymno, quem recte in eam rem jam Musgravius attulit, audit

ῥομβου ἀπειρεσίου δινεύμασιν οἶμον ἐλαύνων.

Id epitheton quomodo in Pelopis equos, quibus Myrtilum in mare praecipitaverit, quadrari possit, nemo demonstrare poterit. Unde qui de illis equis intelligatur, restat ratio ea, quam indutuit sed ipse rejecit Hermannus, ut eum Pausanias VI. 20 de certamine cogitemus inter Pelopem atque Oenomaum in ipso Olympiae hippodromo instituto. Sed profecto quum vocem malis nominibus tam unnciscantur erat orum, vide μόχθος δ' ἐκ μόχθων ἀμείβεται δινευούσαις ἵπποις πτανοῖς ἀλλάξας δ' ἐξ ἕδρας et quae sequuntur. Primum equi commemorantur tamquam omnium calamitatum fons, nescimus qua et qua ratione, quod longe aliter est in illo quem supra adscripsi Orestis loco et in consimili Sophoclis Electrae v. 504 sqq.

ὦ Πέλοπος ἁ πρόσθεν
πολύπονος ἱππεία,
ὡς ἔμολες αἰανὴ
τᾷδε γᾷ.
εὖτε γὰρ ὁ ποντισθεὶς
Μυρτίλος ἐκοιμάθη

παγχρύσων δίφρων
δυστάνοις αἰκίαις
πρόρριζος ἐκριφθείς
οὔ τί πω
ἔλιπεν ἐκ τοῦδ' οἴκου
πολύπονος αἰκία.

Deinde nota illa solis conversio adnectitur nescimus quo iure, quam eam nec ad Oenomai nec ad Myrtili caedes a Pelope perpetratas, sed potius ad orientis aurei Atrei et Thyestis fatalia tempora pertinuisse et ceteri loci doceant et hic ipse sequentibus verbis quamvis mutilatis haud obscure indicet. Solem vero non tantum equorum aciem παράσημον sed ipsum radiantem currum scilicet alatis equis iunctum ἐξ ἕδρας h. e. e consueto cursu avertisse cum haec ipsa locutio docet ex Electrae v. 740 cui coniecit Herod. VII, 37 ab Hartungo allatus: *ὁρμημένῳ δέ οἱ ὁ ἥλιος ἐκλιπὼν τὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἕδρην ἀφανὴς ἦν*, pro Aldino *ἐξέδρασ'* — nam de ipsis libris non constat! — certissime reposita, tum illi eidem loci modo adscripti. Unde nemo non videt equos supra dominoque iugoque carentes Soli aurigae eiusque non oculo sed currui adiungendos esse, quem currum facile revehemus suo splendore ornatum si pro *ἱερὸν ὄμμ' αὐγᾶς* olim metrum pervertente rescripserimus *ἱερὸν ἅρμ' αὐγᾶν*. Tum sequentia ἄλλοις δ' ἄλλα προσέβα longe aliter atque adhuc factum est tractanda esse iudicem ex locis supra adscriptis apparet, ut solus iam perspexit Hartungus, qui cum ceteri omnes Seidlerum secuti mutato ἄλλοις in ἄλλως contenti fuissent, quo posito aureus aries ille teterrimae causa mali tamquam aliarum calamitatum appendix designaretur, verissime ἄλλα προσέβαλεν scripsit, exponens ἄλλως quod haud improbabiliter pro dittographia antecedentis *ΑΛΛΟΣ* habet, nisi forte ortum est ex ἄλλοθεν, quae aut glossa fuit aut varietas generum ἄλλᾳ. Eo peius idem criticus in postremis lapsus est, quae ὀδύνας dativo posito ita interpretari instituit, ut ille ipse scilicet causae dativus a *μετέβαλε*, *ἀρνὸς* vero genitivus ab ἄλλᾳ penderet:

»Und wandte des heiligen Strahls Blick
Verschwindend hinweg
Aus Schmerz vom goldenen Lamm im Palast.«

Refutare haec eo minus opus est, quoniam hic quoque loci modo adscripti quomodo probabili nonnullarum syllabarum supplemento aurei arietis adventus

cum sola conversione jungendus sit, satis aperte produnt. Ne multa, totus locus, donec meliores libri detegantur, hac facillima ratione restitui et potest et debet:

δινεύουσαις
ἵπποις πταναῖς ἀλλάξας
ἐξ ἕδρας ἱερὰν ὄμμ' αὐγᾶν
ἅλιος ἄλλα προσέβαλεν, ὅτ' ἔβα
χρυσέας ἀρνὸς μελάθροις ὀδύνα,
φόνος ἐπὶ φόνῳ, ἄχεα τ' ἄχεσιν

Postremum versum male pro spurio habet Hartungus, cum is versus prorsus quidem necessarius cum ipsius agni commemoratione malorum inde oriundorum molem statim eodem modo conjungat atque in choreo Orestis cantico factum est supra p. 13 adscripto

ὁπότε χρυσέας ἔρις ἀρνὸς
ἤλυθε Τανταλίδαις,
οἰκτρότατα θοινάματα καὶ
σφαγαὶ γενναίων τεκέων

Cum iis vero, quibus modo p. 14 Electram querelas suas concludentem legimus, quam accurate consentiunt quae hic sequuntur, vide:

ἔνθεν τῶν πρόσθεν δμαθέντων
Τανταλιδᾶν ἐκβαίνει ποινά γ'
εἰς οἴκους· σπεύδει δ' ἀσπούδαστ'
ἐπὶ σοὶ δαίμων

Inde igitur, h. e. ex ista scelerum calamitatumque serie, Tantalidum olim peremptorum vindex poena demum invadit, quibus verbis ipsam, in qua sola totus hic locus versatur, Orestis mortem indicari cum apertum sit, ut in altero loco Electra patrem memorat, mirum profecto est, quod nec ille aeque diserte memoratur atque in altero loco ab Electra pater, et statim, ut quidem volunt, Chorus ad Iphigeniam convertatur verbis quasmodi, quae huic quidem haud satis, optime vero Oresti convenire immatura esse obrepta recte demonstravit Kvíčala p. 27. Jam si meminerimus in libris omnes inde a v. 186 Iphigeniae, non Choro tributos esse personam non post XVI demum sed jam post VI versus ante διαδέχεται reducendam esse eo certius pronuntiabimus, quoniam Choro quidem quem querela v. 186—191 prolata promisso suo satisfecisse supra vidimus quem

nec in Argis solummodo compositus sit mulieribus et famularum uni amicarum munere fungatur, multo minus conveniat scelerum poenarumque in Tantalidum domo vices et accurate scire et aperte memorare, quam ipsi Iphigeniae haec omnia postremo primum ad Orestis mortem tum ad suam sortem referenti eodem plane modo, quo eadem supra Electram vidimus cum suis atque patrum casibus iungentem.

Quod si verum est, in ποινά γ', quod Badhamus in ποινά μ' mutabat, importuna particula in copulam mutanda eademque haec post σπεύδει pro adversativa coniunctione inferenda erit, si extremo addito ipsius fratris nomine ita scripserit Euripides:

ἔνθεν τῶν πρόσθεν δμαθέντων
Ταντάλιδᾶν ἐκβαίνει ποινά τ'
εἰς οἴκους, σπεύδει τ' ἀσπούδαστ',
ἐπὶ σοὶ δαίμων [, φίλ' Ὀρέστα]

Nunc demum Iphigenia pluribus demonstravit, quod v. 147 sq

ἃ ἐν κηδείοις οἴκοις
αἵ μοι συμβαίνουσ' ἄται

eam breviter indicasse supra p. 6 vidimus!

Respirare nobis videmur, cum ex hisce tenebris in postremam huius cantici partem emergimus. Quae quamquam et ipsa locos controversos haud paucos continet, hi tamen nec eiusmodi sensus certa obscuritate laborant et partim saltem ab interpretibus expediti sunt. Ita statim initio quin v. 206 pro librorum scriptura *λοχίαν* recte Hermannus λόχιαι scripserit a Schoenio et Nauckio receptum, dubitari nequit; recte etiam v. 208

ἃ μναστευθεῖσ' ἐξ Ἑλλάνων

alieno loco positum esse animadvertit et suo loco post v. 220

ἄγαμος, ἄτεκνος, ἄπολις, ἄφιλος

reddidit Scaliger, cui adstipulati sunt plerique nec debebat obloqui Klotzius, qui cum versum tradita in sede relictum cum sequentibus iunxit et ad Clytaemestram retulit a multis Graecis in conubium expetitam, non cogitavit hoc quidem nec inesse posse in verba ἃ μναστευθεῖσ' ἐξ Ἑλλάνων et si posset inesse, Clytaemestrae et πολυμνήστης βασιλίδος — ut quidem numquam fuit, quod Klotzius ex Orestis v. 20 sq. concludit, nec certa fabula demonstravit — mentionem ab h. l. ad Iphigeniam omnia referente omnino alienam esse et perquam importune vero relativi membri initio

ὧν πρωτογόνον θάλος ἐν θαλάμοις
Λήδας ἁ τλάμων κούρα

proetrudi. quo sedeet amplissimam subjecti notatione medio quasi dividitur »fortunam Tyndaridarum«. Sed id ipsum quomodo de Iphigenia dicatur, monendum est Hertungi gratia, qui post eum, de quo agimus, versum excidisse alterum suspicatus est, quo diceretur Iphigenia e primis omnium Graecorum heroibus in connubium expetita. Multum ille fallitur hoc enim nec alibi usquam traditur et ab ipsa hoc Iphigeniam diserte negatur, dum se appellat

νύμφαν οἴμοι, δύσνυμφον
τῷ τᾶς Νηρῄδος κούρας

Potius hunc se quasi totius exercitus auctoritate et voluntate uxorem expetitam esse dicit. quod quo jure faciat, ex Iphig. Aulid. v. 98 sqq. intellegere licet, ubi ipse Agamemnon refert

— — — κἀν δέλτου πτυχαῖς
γράψας ἔπεμψα πρὸς δάμαρτα τὴν ἐμὴν
πέμπειν Ἀχιλλεῖ θυγατέρ' ὡς γαμουμένην,
τό τ' ἀξίωμα τἀνδρὸς ἐκγαυρούμενος,
συμπλεῖν τ' Ἀχαιοῖς οὕνεκ' οὐ θέλοι λέγων,
εἰ μὴ παρ' ἡμῶν εἶσιν εἰς Φθίαν λέχος·
πειθὼ γὰρ εἶχον τήνδε πρὸς δάμαρτ' ἐμὴν
ψευδῆ συνάψας ἀμφὶ παρθένου γάμον.

Ita si ille versus intellegitur, jam majore etiam alterum, qui antecedit, veritate et oppositum esse patet

ἄγαμος ἄτεκνος ἄπολις ἄφιλος.

Recte etiam in sequentibus v. 215 Castore auctore Schoenus Nauckius Hartungus ἐπιβᾶσαν scripserunt pro librorum scriptura ἐπέβασαν quam retinentes Hermannum et Klotzium — illum quidem σύν' soio, hunc vero δ' post σύναυλον addentem — paullulum mireris, cum et activus ille aoristi primi usus a tragicorum consuetudine abhorreat et mirum eo nancisceremur de duobus paranymphis notationem, quasi in curru advectam sponsam Aulidis harenae imposuerint. quemadmodum Ulixes in Homerico, quem Klotzius adducit, loco η 223 ad Phaeaces conversus precatur

ὥς κ' ἐμὲ τὸν δύστηνον ἐμῆς ἐπιβήσετε πάτρης

Ceterum Hermannum maxime id movisse videtur, quod eius in v. 205 syllaba desideratur, quae cum varie suppleri possit, mihi quidem maxime probabile videtur Euripidem scripsisse

καὶ θῦμ' οὐκ εὐγάθητον
ἔτικτεν ἔτρεφεν εὐκταῖον, τὸν
ἀπαλοῖς ἐν δίφροισιν
ψαμάθων Αὐλίδος ἐπιβάσαν
νύμφαν, οἴμοι δύσνυμφον
τῷ τᾶς Νηρῇδος κούρῳ

Ita enim ultima scribenda censeo, cum in libris νύμφαιον et Νηρέως κούρας legatur. Et illud quidem iam Scaliger correxerat, cum Musgravius νυμφαῖόν γ' coniecerit, quod a quibusdam etiam ab Hermanno adoptatum video, perperam: nam nec particula placere potest et, num νυμφεῖον singulari numero de ipsa sponsa dictum fuerit, magnopere dubito. Alio enim in eiusmodi vocibus pluralis est ratio, ut in Soph. Ant. 568 κτενεῖς νυμφεῖα in Eurip. Troad. 252 σκότια νυμφευτήρια et Andr. 1273 γυναικὸς συγκοιμήματα.

Postrema vero propterea mutavi, quod saepissime quidem omissum patris matrisve nomen, nunquam tamen omissum vidi ibi, ubi qui ex eo ellipsi pendet genitivus muliebri circumlocutione continetur. Ita h. l. nec in εὖ τᾶς Νηρῇδος offenderem nec in τῷ τᾶς Νηρέως κούρας κούρῳ. Quod ipsum si quis nostro loco inserere voluerit, recte iam monuit Hermannus, si praecedens versus admisso νύμφαν catalecticus sit, hunc quoque eo metro esse debere. Sed eadem de causa a nobis admitti nequit, quod Hermannus recepto νυμφεῖόν γ' admittere poterat,

τῷ τᾶς Νηρέως κούρας, εἶπε,

hic quidem adiecta particula, quae in libris sequenti versui praemittitur, sed optime profecto cum Seidlero inter praeteritae atque praesentis vitae descriptionem a metro separata interponitur. Nostrae coniecturae etiam ceteri Euripidis loci, in quibus Achilles a matre denominatur, conveniunt ut Νηρῇδος παῖς infra v. 537, Iph. Aul. 819, 836 — γένος in Iphig. Aul. 626, et — τέκνον ibid. 896. Nec aliter Thetidis in Hel. v. 318 τῆς ποντίας Νηρῇδος et ibid. 1646 θεᾶς Νηρῇδος ἔκγονος κόρη appellatur. Eo facilius autem Νηρῇδος κούρῳ intrusa prioris vocis glossa Νηρέως κούρας exturbari poterat, quoniam et sollemnis haec est omnium Nereidum et haud raro ipsius Thetidis denominatio, vid. Eurip. Androm. 1224, Iph. Aul. 701.

Sed insuper quaedam emendanda restant, de quibus jam dicendum. Ac primum quidem v. 208 ab Euripide hoc modo scriptum arbitror

Μοιραί μοι συντείνουσι θεαί,

quo pronominis et metri scabrities abstergitur et relativum, quod sequitur, membrum commodius introducitur.

Tum v. 213 recte offendit Hartungius in voce δυσχόρτους nec alibi obvia et miro modo cum οἴκους conjuncta. Seidlerus, «οἴκους δυσχόρτους», inquit, «interpretor steriles, omnis amoenitatis expertes.» Hoc ni fieri potest, ne sedes quidem, sed tantum campi ita decerentur verum nec fieri potest δύσχορτος, ni ex usu Euripideo explicatur, quo χόρτος equorum pabulum denotat Alc. 495 et Rhes. 771 et in Cycl. 507 a Polyphemo comice translatum — χόρτος σάρκων — ad suum cibum transfertur, nihil aliud significare potest nisi pabuli inopia aut malo conditione laborans. Sin Homerico exemplo Λ 774 et Ω 640 αὐλῆς ἐν χόρτῳ vel χόρτοισι, quod secutus Euripides supra v. 134 χόρτων ἐνδοθίων de arbustis dixit septo cinctis, intelligitur, ἔνδον significat malo septo sive stabulis instructos. Sive hac sive illa ratione interpretamur, vaccae tum non virginis nomine et sensu conqueri sacerdotem rustico sed haud injuria monuit Hartungius. Ipse quod scripsit δυσχωρίτους et a forma aliquid offensionis habet nec quod sententiam attinet dubitatione caret. Propius accederet probumque sensum praeberet δυσχωρίτους, quamquam nec hoc alibi invenitur. Ne multa: Euripides hic quoque consuetum συγχόρτους scripsit, quod Aeschylus Suppl. 6 χθόνα σύγχορτον Συρίᾳ dativo, Euripides Herc. fur. 371 σύγχορτοί θ' Ὁμόλας ἔναυλοι et Androm. 16 sq. Φθίας δὲ τῆσδε καὶ πόλεως Φαρσαλίας σύγχορτα ναίω genitivo junxit.

Frustra denique defendere et explicare studuerunt haec v. 224 sqq.

αἱμόρραντον δυσφόρμιγγα
ξείνων αἱμάσσουσ' ἄταν βωμούς,

ubi aliquid peccatum esse jam metrum ostendit una duabusve syllabis oneratum. Quo minus enim cum libris, quos Hermannus aliique secuti sunt, βωμοὺς ad sequentia trahamus, tamen qui sequuntur versum absoluta cum metro sectantes

οἰκτρὰν τ' αἰαζόντων αὐδὰν
οἰκτρόν τ' ἐκβαλλόντων δάκρυον
καὶ νῦν κείνων μὲν μοι λάθα.

iam aperte clamat, ut de horum quidem mutanda distinctione hodie neminem amplius cogitaturum arbitrer. Nec minorem dubitationem illa verbi *αἱμάσσειν* cum duplici accusativo *ξείνων ἄταν* et *βωμοὺς* coniunctio facit, ad quam firmandam quae allata sunt exempla quantopere differant, non latuit Seidlerum: cete haec adnotantem: «nostri loci difficultatem auget minus usitatus verborum ordo. Praecedere enim debebat *βωμούς*, postponi *ἄταν*.» Scilicet cum suo epitheto! Unum adscribere sufficit in re aperta locum simillimum ex Oreste v. 960 sqq.

κατάρχομαι στεναγμόν, ὦ Πελασγία,
τιθεῖσα λευκὸν ὄνυχα διὰ παρῃίδων,
αἱματηρὸν ἄταν

Itaque non profecto iure Herlingius *βωμοὺς* delevit scilicet a quodam interpolatore profectum, qui insolitum illud sed aliis locis ut Phoen. 1299 *πέσεα δαί* — *αἱμάξειν*, Ion 168 sq. *αἱμάξεις τας καλλιφθόγγους ᾠδάς*, El. 573 sq. *αὔλαν* — *ᾑμάχθη* satis defensum *αἱμάσσουσ' ἄταν* reponens simul dativis hoc modo emendare studuerit: *δυσφόρμιγγι ξείνων αἱμάσσουσ' ἄτᾳ βωμούς*.

Et accedunt alia, quamquam a nemine dum animadversa. Ac primum quidem, qui non solum tragicorum sed omnium poetarum constantem usum bene noverit, non poterit non in vitiosa eiusdem etymi repetitione — *αἱμόρραντον αἱμάσσουσ' ἄταν* — offendere, pro qua poeta *αἱμόρραντον φοινίσσουσ' ἄταν* certissime scripserat, quam repetitionem nemine mitiges redeundo ad librorum scripturam *αἱμορράντους*, quam cum accusativo commutandam esse iam Canterus olim intellexit. Et omnium profecto hic est profusi sanguinis, ut fere in lepido illo insulsi cuiusdam antiquorum tragoedorum irrisi cantico quo homo ignavus sic a sanguinario socio increpatur

«So vergossest du mir Blut Blut Blut Blut
Und arbeitest nur
Der Gefallenen stumme Gebeine!»

Verum Iphigenia suo manu sanguinem ipsa numquam profudit sed mactandos tantum sacra aqua adspersa initiare solet, quod ipsum scilicet ne sanctissima virgo taeterrimo sacrificio maculata introducatur, pluribus locis disertisque verbis inculcatur, ut statim initio v. 40

κατάρχομαι μέν, σφάγια δ' ἄλλοισιν μέλει.

v. 53 sq. *κἀγὼ τέχνην τήνδ' ἣν ἔχω ξενοκτόνον*
τιμῶσ' ὑδραίνειν αὐτὸν ὡς θανούμενον

Et cfr 244 sq 617—624. Ea minus igitur de se κιρὰσσουσ᾽ ἔσαν hoc quoque dicere potuit, sed aliud potius ponere debuit verbum humectandi vel irrigandi notionem continens quod ipsum ὑδραίνουσ᾽ fuisse aliquis eo loco modo allato haud inepte coniceret, nisi et additi vocabuli βωμοὺς ratio habenda esset et probabilius etiam foret verbum id fuisse eiusmodi, quod facile ab inepto glossatore per ὑδραίνουσ᾽ explicari potuerit. Quae cum ita sint, mihi quidem Euripides scripsisse videtur

ξείνων τέγγουσ᾽ ἔσαν βωμοῖς.

Postremo in v. 222 sqq

τὸν δ᾽ Ἄργει θρεφθέντα κλεινὸν
σύγγονον, ὃν ἔλιπον ἐπιμαστίδιον
ἔτι βρέφος ἔτι νέον ἔτι θάλος

aliquid turbatum esse iam metrum clare indicat, cui nemo addita post ἐπιμαστίδιον particula γε satis prospectum esse Schoene crediderit. Nec quisquam Rossbachio Westphalioque fidem habebit, qui neglecto σύγγονον hunc incredibilem nobis l. c. p. 124 proposuerunt tetrametrum trochaicum

ὃν ἔλιπον ἐπιμαστίδιον ἔ | τι βρέφος ἔτι νέον, ἔτι θάλος
[illegible]

Accedit, quod iam Seidlerus animadvertit probante Hermanno νέον a θάλος non disiungendum esse, quoniam nec hoc solum per se puerum infantem denotare potest et illud post βρέφος, quod multo significantius est, illatum mirifice languet. Recte etiam iidem ex consimili loco v. 819

τότε δὲ τόδ᾽ ἔτι βρέφος ἔλιπον ἀγκάλαι-
σι νεαρὸν τροφοῦ, νεαρὸν ἐν δόμοις,

qui quomodocunque scribitur, immo particulas τότε et ἔτι coniunctas certissime habuit, hic quoque priorem inferendam esse viderunt. Sed cetera quomodo adornanda sint, in diversorum remediorum multitudine difficile dictu est. Et Seidleri quidem ratio

τότ᾽ ἔτι βρέφος, ἔτι νέον ἔτι θάλος ἐν
χερσὶν ματρὸς πρὸς στέρνοισί τ᾽,

quibus prematur incommoda, optime explicuit Hermannus, qui quod ipse scripsit

κλεινὸν σύγγονον, ὃν ἔλιπον ἔτι βρέφος
ἐπιμαστίδιον τότε, νέον ἔτι θάλος,

iam propter pravam antecedentium versuum distinctionem de qua modo diximus, ferri nequit. Aut βρέφος pro glossemate vocis ἐπιμαστίδιος habendum est, quem etiam Aeschylus in Sept. v. 331 βλαχαὶ δ' αἱματόεσσαι τῶν ἐπιμαστιδίων hanc vocem substantivi vim usurpavit, et scribendum sit

σύγγονον, ὃν ἔλιπον
ἐπιμαστίδιον τέκνα, νέον ἔτι θάλος,

aut e contrario plura etiam olim hic posita fuerunt, quod cum loco in Orestis illa pristina conditione luxurians magis convenire videatur, supplementorum tamen licentia indubitatam excludit emendationem. Ita haud inepte aliquis conjecerit Euripidem scripsisse

σύγγονον, ὃν ἔλιπον ἐπιμαστίδιον
τότε βρέφος ἔτι τότε νεόγονον ἔτι θάλος

Sed collato v. 149 et facillimum atque unam offensione vacuum restituendum duxi:

σύγγονον ἁμόν, τὸν ἔλιπον ἔτι βρέφος
ἐπιμαστίδιον τέκνα, νέον ἔτι θάλος